

BÖLÜM 8

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN CANLI VARLIKLARA YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Neslihan SOYSAL²

Canan BİLGİLİ³

Merve ADIGÜZEL ULUTAŞ⁴

Ferhat KARAKAYA⁵

Mehmet YILMAZ⁶

GİRİŞ

Canlı ve cansız kavramı bireylerin öğrendiği en önemli kavramlardan biridir (Rakison & Poulin-Dubois, 2002). Çünkü birey, çevresindeki varlıklar arasındaki en temel ayrımı ve anlamlandırmayı bu şekilde yapabilir. Canlı-cansız varlık kavramı erken çocukluk döneminde çevre eğitimi içerisinde verilmektedir (Öztürk & Tulum, 2021). Ancak bu öğretim kimi zaman çocukların farklı çıkarımlar yapmasına neden olabilir. Piaget (1929)'e göre canlılık kavramının tam olarak yerleşmesi on yaşından sonra olmaktadır. Canlı ve cansız varlıkların sınıflandırılmasında çocuklar yanılgıya düşebilmektedir (Yeşilyurt, 2003). Bu yanılgılar, giderilmediğinde üst sınıflara da taşınabilmektedir.

²Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, Biyoloji Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye. soysalneslihan5@gmail.com

³Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, Biyoloji Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye. cananblgl52@gmail.com

⁴Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, Biyoloji Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye. merveadiguzel@gazi.edu.tr

⁵Yozgat Bozok Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı, Türkiye. ferhat.karakaya@bozok.edu.tr

⁶Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, Biyoloji Eğitimi Anabilim Dalı Ankara, Türkiye. myilmaz@gazi.edu.tr

ortamları hazırlanmalı, canlıların doğal yaşam ortamlarındaki işlevlerini öğrenmeleri sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Aksu, S. G. (2013). *5-6 Yaş çocuklarının canlı-cansız kavramları edinimine duyu temelli eğitim programının etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Akdeniz Üniversitesi. Antalya.
- Arastaman, G., Fidan, İ. Ö., & Fidan, T. (2018). Nitel araştırmada geçerlik ve güvenilirlik: Kuramsal bir inceleme. *Van Yüzyüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 37-75.
- Bogdan, R. C. ve Biklen, S.K. (2007). *Qualitative research for education (Fifth edition)*. Boston: Pearson Education.
- Bahar, M., Cihangir, S., & Gözün, Ö. (2002). Okul öncesi ve ilköğretim çağındaki öğrencilerin canlı ve cansız nesnelere ile ilgili alternatif düşünce kalıpları. *V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi*, 16, 18.
- Büyükköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. A., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık
- Can, B. T., Yaşadı, G., Sönmezer, D., & Kesercioğlu, T. (2006). Fen öğretiminde kavram haritaları ve senaryolar kavram yanlışlarını giderebilir mi?. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(31), 133-146.
- Creswell, J. W. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri. Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni içinde*, 69-110.
- deMarrais, K. B., & Lapan, S. D. (2004). *Foundations for research: Methods of inquiry in education and the social sciences*. Mahwah, NJ: L. Erlbaum Associates.
- Erten, S., (2004). Uluslararası düzeyde yükselen bir değer olarak biyolojik çeşitlilik. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 27, 98-105.
- Evans, N., & Gray, C., (2012). The practice and ethics of animal-assisted therapy with children and young people: Is it enough that we don't eat our co-workers?. *The British Journal of Social Work*, 42(4), 600-617.
- Fritsch, E. M., & Dreesmann, D. C., (2015), Secondary school students' and their parents' knowledge and interest in crop plants: Why should we care? *International Journal of Environmental & Science Education*. 10(6), 891-904.
- Hickman, C.P., Roberts, L.S., Keen, S.L., Eisenhour, D.J., Larson, A., l'Anson, H. (2016). Zooloji Entegre Prensipler, 16. Baskıdan Çeviri, Çeviri Editörleri: Ertunç Gündüz, İsmail Türkan, Palme Yayıncılık , 639s.,Ankara.
- Hillis, D. M., Heller, C. H., Hacker, S. D., Hall, D. W., Laskowski, M., & Sadava, D. E. (2020). *Life: The science of biology*. Sinauer Associates.
- Inagaki, K., & Hatano, G. (2008). Conceptual change in naïve biology. *International handbook of research on conceptual change*, 240-262.
- Jegatheesan, B. (2015). Influence of cultural and religious factors on attitudes toward animals. *In Handbook on animal-assisted therapy* (pp. 37-41). Academic Press.
- Kılıç, Z. , Atasoy, B. , Tertemiz, N. , Şeren, M. & Ercan, L. (2001). *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Klavuzu*. Ankara; Nobel Yayın.
- Köksal, E. A., & Gelebek, Z. (2019). Ortaokul 7. Sınıf öğrencilerinin bitki ve hayvan türleri hakkındaki bilgi ve algıları. *Avrasya Terim Dergisi*, 7(2), 1-13.

- Leddon, E. M., Waxman, S. R., & Medin, D. L. (2011). What does it mean to 'live' and 'die'? A cross-linguistic analysis of parent-child conversations in English and Indonesian. *British Journal of Developmental Psychology*, 29(3), 375-395.
- Lee, D. S., & Kang, H. R. (2012). The categorization of "bad animal" and its relation to animal appearances: A study of 6-year-old children's perceptions. *Journal of Social, Evolutionary, and Cultural Psychology*, 6(1), 32.
- Mader, S. S., Windelspecht, M., & Preston, L. (2007). *Essentials of biology*. McGraw-Hill higher education.
- Margett, T. E., & Witherington, D. C. (2011). The nature of preschoolers' concept of living and artificial objects. *Child development*, 82(6), 2067-2082.
- Mason, K. A., Losos, J. B., & Singer, S. R. (2014). Raven and Johnson's Biology.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber* (S. Turan, Çev.) Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Miles, M.B., & Huberman, A.M. (2015). *Nitel veri analizi*. (1.baskı) (Ed. S. Altun Akbaba ve A. Ersoy). Ankara: Pegem Akademi.
- Nabhan, G. P., St Antoine, S., Kellert, S., & Wilson, E. (1993). The loss of floral and faunal story: The extinction of experience. The biophilia hypothesis, 229-250.
- Özay, E.Ö., & Gül, Ş. (2019). Lise Öğrencilerinin Botanik Bahçeleri İle İlgili Tutumları. *Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 5(12), 1019-1036.
- Özel, M., Sürücü, A., & Bilen, K. (2013). İlköğretim öğrencilerinin bitkilere yönelik tutumları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(34), 119-132.
- Osborne, R., & Freyberg, P. (1985). *Learning in Science. The Implications of Children's Science*. Heinemann Educational Books, Inc., 70 Court Street, Portsmouth, NH 03801.
- Özğür, S. (2018). A Study on Young Turkish Students' Living Thing Conception. *Educational Research and Reviews*, 13(5), 150-165.
- Palmer, I. (2013). The recognition and naming of plants and animals by 4 year-olds from differing backgrounds in an English Foundation Stage learning area. *J. Emergent Sci*, 6, 12-19.
- Patton, M. Q. (2014). *Qualitative research & evaluation methods: Integrating theory and practice*. Sage publications.
- Piaget, J. (1929). *The Child's Conception of the World*, London: Routledge & Kegan Paul.
- Popovic, M. (2018). Living organisms from Prigogine's perspective: an opportunity to introduce students to biological entropy balance. *Journal of Biological Education*, 52(3), 294-300.
- Rakison, D. H., & Poulin-Dubois, D. (2002). You go this way and I'll go that way: Developmental changes in infants' detection of correlations among static and dynamic features in motion events. *Child Development*, 73(3), 682-699.
- Risley-Curtiss, C., Holley, L. C., & Wolf, S. (2006). The animal-human bond and ethnic diversity. *Social work*, 51(3), 257-268.
- Risley-Curtiss, C., Holley, L. C., Cruickshank, T., Porcelli, J., Rhoads, C., Bacchus, D. N., ... & Murphy, S. B. (2006). "She Was Family" Women of Color and Animal-Human Connections. *Affilia*, 21(4), 433-447.
- Risley-Curtiss, C., Zilney, L. A., & Hornung, R. (2010). Animal-human relationships in child protective services: Getting a baseline. *Child Welfare*, 67-82.
- Šindić, A., & Beleslin, T. P. (2019). Preschool Children's Understanding of Animate and Inanimate: Methodical Suggestions. *Contemporary Themes in Early Childhood Education and International Educational Modules*, 101.

- Simon, E. J., Reece, J. B., & Dickey, J. (2020). Campbell essential biology with physiology. Benjamin Cummings.
- Tamir, P. (1981). How Do Intermediate and Junior High School Students Conceptualize Living and Nonliving?. *Journal of Research in Science Teaching*, 18(3), 241-48..
- Topsakal, Ü. U. (2010). The Concept of Living and Non-Living Things in the World of Primary School Students in Turkey. *Education*, 130(4).
- Tulum, M., & Öztürk, E. (2021). 60-72 Aylık Çocukların Canlılık Algısı Üzerine Bir İnceleme: Çocuklar Canlı ve Cansız Varlıklar ile İlgili Ne Düşünüyor?. *Temel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 40-53.
- Urry, L. A., Meyers, N., Cain, M. L., Wasserman, S. A., Minorsky, P. V., & Orr, R. (2021). Campbell biology. Pearson Education.
- Villaruel, J. D. (2013). Environmental judgment in early childhood and its relationship with the understanding of the concept of living beings. *SpringerPlus*, 2, 1-13.
- Wax, N., & Stavy, R. (1987). Children's Conceptions of Plants as Living Things.
- Yeşilyurt, S. (2003). Ana sınıfı öğrencileri ve ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin canlı ve cansız kavramlarını anlama düzeyleri üzerine bir araştırma. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 83-96.